

BKR-registratie bij schuldhulp - vloek of zege?

Tamara Madern (bron: Sociaal Web 03-02-2021)

tamara.madern@hu.nl

Soms moeten we tegen onszelf beschermd worden. We vinden het vaak niet leuk, maar af en toe is het nodig. Mensen zijn veel minder rationele wezens dan we zelf denken. Toegegeven de een is er beter in dan de ander, maar gemiddeld genomen hebben we af en toe wat extra bescherming nodig. Vanuit die gedachte is het logisch dat er leennormen zijn, dat je leningen bij Bureau Krediet Registratie (BKR) worden geregistreerd en dat het BKR ook registreert dat je hulp van schuldhulpverlening ontvangt. Maar als we kijken naar de registratie van schuldhulpverlening bij het BKR vanuit de drempels die dat mogelijk opwerpt, dan is dat laatste punt een stuk minder logisch.

Al jaren worden schuldregelingen bij het BKR geregistreerd. Dat gaat om mensen die problematische schulden hebben en die financieel echt geen extra lening aankunnen. Dit is geen omstreden registratie. Waar nu veel over te doen is, is de registratie van schuldhulpverlening. Je krijgt dan een BKR-registratie bij alle vormen van schuldhulp via de gemeente. Bijvoorbeeld bij budgetbeheer of een adviestraject. Vooralsnog zou deze registratie vijf jaar blijven staan. Dat kan grote gevolgen hebben voor jou als individu. Het wordt lastiger, zo niet onmogelijk, om nieuwe leningen aan te gaan. Deze registratie van schuldhulpverlening is geregeld in het Besluit gemeentelijke schuldhulpverlening. In artikel 17 van dit besluit staat:

- 1. Het college verstrekt het gegeven dat de cliënt schuldhulpverlening ontvangt op grond van de wet aan de gerechtsdeurwaarders, verstrekkers van de signalen, genoemd in artikel 3, schuldeisers, bewindvoerders en kredietverstrekkers.*
- 2. De gerechtsdeurwaarders en bewindvoerders ontvangen de gegevens ter uitoefening van hun wettelijke taak.(1)*

Vroegsignalering versus bescherming

Dit besluit is per 1 januari 2021 ingegaan. Er is nogal wat te doen om deze registratie. Zoals ik hiervoor al aangaf is de regeling vanuit het perspectief van bescherming goed uit te leggen. Maar dat zou een eenzijdige kijk zijn. Het is ingegeven vanuit de vraag: hoe bescherm je mensen tegen verder oplopen van schulden en terugval?. We weten dat een groot deel van de Nederlanders te maken heeft met ernstige schuldenproblematiek en dat maar een heel klein deel daar ondersteuning bij krijgt. Dat is een van de belangrijkste redenen om in te zetten op vroegsignalering. Door wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulp op 1 januari hebben gemeenten veel meer mogelijkheden om inwoners met achterstanden actief te benaderen. Een belangrijke stap en een vooruitgang op de situatie van voor 1 januari. Het besluit tot registratie zal echter naar alle waarschijnlijkheid een drempel opwerpen voor inwoners om het aanbod van een schuldhulpverlener aan te nemen.

Dit zal vooral gelden voor inwoners met enkele schulden. Zij hebben geen regeling met afkoop nodig, maar een duwtje in de goede richting. Deze groep is omvangrijk en kan met weinig middelen geholpen worden. We weten dat zonder hulp deze groep vaak in een neerwaartse spiraal terechtkomt. Vroegtijdige hulp kan die spiraal doorbreken.

Juist voor deze groep zijn de consequenties van een BKR-registratie onevenredig groot. Met 1 of 2 jaar zijn de problemen opgelost, maar zitten zij nog steeds vast aan de registratie. De registratie zorgt er wellicht voor dat ze niet meer formele leningen kunnen krijgen, maar voorkomt niet dat lopende betalingen niet in de knel komen. Zonder hulp is de kans op meer achterstanden veel groter. De vraag is dus wat werkt beter: hulp of BKR-registratie? Ook bij de groep met grotere problemen zal de registratie waarschijnlijk een afschrikkende werking hebben. Iedere keer dat een schuldhulpverlener hulp aanbiedt, moet hij erbij vermelden: u wordt wel BKR-geregistreerd. Hoe je het ook wendt of keert dat is toch een extra drempel. Het doel van de registratie 'beschermen tegen terugval' staat dus buiten kijf, maar het gevolg is mogelijk dat door de registratie de groep die beschermt kan worden tegen terugval veel kleiner wordt.

Kamervragen

Door CDA-Kamerlid Peters zijn kamervragen gesteld over dit besluit. In antwoord op deze vragen geeft Minister Koolmees aan dat 'het is uiteraard niet de intentie van registratie van schuldhulpverlening bij het BKR om mensen af te schrikken om een verzoek om schuldhulpverlening te doen'. De Minister geeft ook aan dat 'er zijn geen aanwijzingen dat de registratie een verzoek om hulpverlening belemmert'.(2) Het klopt dat er geen hard bewijs is. Maar zoals hiervoor betoogd zijn er wel degelijk aanwijzingen. Ook schuldhulpverleners voorzien dat de verplichte registratie een extra drempel opwerpt. De Minister geeft ook aan dat hij actief zal volgen in hoeverre de registratie een belemmering vormt. Dit vraagt dat schuldhulpverleners nauwkeurig registreren waarom mensen geen hulp willen vragen. Dit wordt echter om verschillende redenen niet gedaan. Het is vaak een combinatie van factoren, maar de registratie zou net het laatste punt kunnen zijn om niet mee te werken. Het monitoren wordt daarom erg lastig. We gaan de aankomende jaren waarschijnlijk, behalve anekdotisch, niet veel leren over de mensen die niet meewerken. Dat is jammer, maar met de huidige werkdruk binnen de schuldhulpverlening is het op dit moment niet anders.

Een 'kan'- of een 'moet'-bepaling

Het besluit zou dus een grote belemmering kunnen vormen. De vraag is overigens nog maar of deze bepaling door veel gemeenten gaat worden nageleefd. Het besluit en de wet zijn namelijk in contradictie met elkaar. Andre Moerman constateerde dat onlangs op zijn website schuldingo.nl.(3) Het besluit is een verplichting: de gemeente moet registreren bij BKR. De basis van dit besluit ligt echter in de Wet gemeentelijke schuldhulp. Artikel 8 van deze wet stelt dat een college gegevens *kan* verstrekken. Aangezien de wet boven een besluit gaat mag een college gegevens verstrekken, maar is zij dat niet verplicht. Ik heb van enkele gemeenten al begrepen dat zij dat dan ook niet gaan doen. Wat mij voor nu een verstandig besluit lijkt.

(1) Artikel 17 Besluit gemeentelijke schuldhulpverlening

(2) <https://www.sociaalweb.nl/wetten/antwoorden-op-kamervragen-over-bkr-registratie-bij-de-start-van-schuldhulpverlening>

(3) https://www.schuldinfo.nl/index.php?id=31&tx_ttnews%5Btt_news%5D=830&cHash=6ecd29333d